

Уривсь, гитайте, / гужому наурайтесь, / і свого не цурайтесь. / Т. Шевченко /

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 45-46 (773-774)
Грудень
2015 року

Видається
з грудня
1993 року

2015 рік: підсумки

У дитячих садочках створено понад тисячу додаткових місць

«Малюки Дніпропетровщини мають виховуватись у гарних умовах. Для цього створюються додаткові місця у дошкільних закладах. У 2015 році поновили роботу 28 груп, відкрилися 2 садочки та 12 навчально-виховних комплексів. Завдяки цьому понад тисяча дітей області можуть отримувати якісну дошкільну освіту. Триває побудова «з нуля» двох дитсадків у Дніпропетровську та селищі Ювілейному», – зазначив голова Дніпропетровської обласної державної адміністрації **Валентин Резніченко**, коментуючи підсумки року, що минає.

У грудні урочисте відкриття реконструйованого дитячого садочка відбулося у селі Сурьсько-Литовському Дніпропетровського району.

Відновлювальні роботи розпочалися 2014 року. На той час у закладі було дві групи на 40 вихованців. Під час ремонту реконструювали приміщення для третьої групи на 20 малюків: облаштували спальню, ванну кімнату та ігрову. Тепер ДНЗ відвідуватимуть 60 дітей села – усі, хто цього потребував.

«Відремонтували усю будівлю – від фасаду до підлоги, придбали нові меблі та іграшки, збудували три дитячих майданчики – окремо для кожної групи. На це з обласного та місцевого бюджетів виділили понад 1,3 млн гривень», – сказав заступник голови ОДА **Володимир Пруцаков** на урочистостях.

У яскравій будівлі не впізнати старого садочка, якому вже за 60 років.

ДЕНЬ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Шановні військовослужбовці! Щиро вітаю вас зі святом!

Сьогодні військовослужбовці Збройних Сил України – учасники антитерористичної операції, пліч-о-пліч з бійцями Національної Гвардії, Державної прикордонної служби, інших силових структур відстоюють незалежність і територіальну цілісність на сході країни, демонструючи високий професіоналізм, патріотизм і безмежну відданість Україні!

Українські військовослужбовці показали усьому світу, що здатні не лише захистити Україну, а й зберегти життя мирних громадян, допомогти мешканцям Донецької та Луганської областей, які потерпають від свавілля терористів.

Ви – міцний колектив, де кожен готовий підставити плече другу, прийти на допомогу у скрутну хвилину.

Бажаю міцного здоров'я, благополуччя, родинного затишку, оптимізму, подальших успіхів у служінні українському народові задля безпеки, миру і спокою.

Нехай щира любов до України, славетні бойові подвиги, народна повага надихають вас на нові звершення у благородній справі.

З повагою

Голова облдержадміністрації **Валентин РЕЗНІЧЕНКО**

До Дня Збройних Сил України у Дніпропетровському академічному українському музично-драматичному театрі ім. Т.Г. Шевченка 5 грудня відбулося урочисте зібрання,

в якому взяли участь перший заступник голови Дніпропетровської облдержадміністрації **Олег Кужман**, начальник штабу «Південь» генерал-майор **Сергій Насв**, інші посадовці.

Військовослужбовці в вітали з отриманням військових звань, вручили відзнаки найкращим. Чотири родини військовиків отримали ключі та ордери від квартир у Дніпропетровську.

Загалом сім'ї бійців АТО цього року отримали 95 квартир. Ще 13 ключів від власного житла вручать до новорічних свят.

«Волонтери – кольори добра»

На центральній площі Дніпропетровська вперше відбувся фестиваль на честь волонтерів.

Тут влаштували ярмарок народних виробів, частували варениками, а дітей розважали улюблені герої мультфільмів.

Під час флешмобу кожен охочий міг розфарбувати свою долоню різнокольоровими фарбами і поставити відбиток на «волонтерському прапорі». Відкрита долонь – головний символ волонтерів. А кожна барва символізує окремий напрямок їхньої діяльності. Охочих залишити свій відбиток в історії було так багато, що прапорів вийшло декілька. Один із них зберігатиметься в облдержадміністрації, інші поїдуть до зони АТО. Дитячий хор заспівав гімн волонтерів. Учасники фестивалю випустили в небо десятки повітряних кульок. А потім відбувся концерт «Блюз за Україну».

«Майже кожен мешканець Дніпропетровщини – волонтер. Хтось займається дітками, хтось старенькими, хтось – бійцями АТО. Кожна людина, яка дарує добро, дарує частинку своєї душі, – це вже волонтер», – сказала радник голови ОДА, волонтер **Ольга Горб**.

На базі комунального позашкільного навчального закладу «Міський Палац дітей та юнацтва» Дніпропетровської міської ради 9-10 грудня відбулася XVII обласна виставка

«ОСВІТА. КАР'ЄРА. СУСПІЛЬСТВО – 2015»

Виставку організував департамент освіти і науки облдержадміністрації за сприяння навчально-методичного центру профтехосвіти у Дніпропетровській області.

Представники 11 профтехучилищ та 10 вишів розповіли школярам про різноманітні професії. Понад 6 тисяч випускників шкіл та учнів 8-х і 10-х класів ознайомилися з досягненнями профтехосвіти міста, умовами вступу та переліком професій, що мають попит на ринку праці; побачили професійну майстерність, учнівську творчість, діючі моделі та макети, колекції швейних виробів та сучасні зачіски, дипломні роботи випускників ПТНЗ, а також отримали кваліфіковані консультації щодо вибору професій, подальшого життєвого шляху.

Будівельники показали, як майструвати з гіпсокартону та декорувати стіни, офіціанти демонстрували мистецтво сервірувати стіл, перукарі створювали модельні вечірні зачіски, автослюсарі проводили майстер-клас з ремонту двигуна. І кожен учень міг на кілька хвилин стати слюсарем чи перукарем.

Цьогорічною особливістю презентацій робітничих професій є проведення промоакції «Наші робочі руки – тобі, Україно!» та майстер-класів учнів і педагогічних

працівників ПТНЗ. Всі очі могли не лише ознайомитися з професією, але й доторкнутися до неї руками, опанувати, можливо, вперше в житті, професійні навички, –

розповідає заступник директора департаменту освіти і науки ОДА **Антон Демура**. – Ця виставка має допомогти молоді визначитися зі справою життя».

За матеріалами департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації

Новій Дніпропетровщині
Новий стандарт освіти СВІТИ

ГРАНТИ: від ідеї до її втілення

Перший проект центру грантрайтингу допоможе переселенцям знайти роботу

У приміщенні обласної державної адміністрації 10 грудня відбувся найбільший в Україні форум з грантрайтингу. Його учасниками стали понад 400 волонтерів і представників громадських організацій з різних областей. У кожного – своя ідея та бажання отримати кошти на її втілення. Як це зробити – розповідали представники 15 європейських організацій-донорів.

чив голова Дніпропетровської ОДА **Валентин Резніченко**. – Пропозицій безліч і люди цікавляться – як отримати гранти на їх втілення? Так з'явилася ідея – зібрати в одному місці усіх активістів, запросити представників міжнародних організацій-донорів. Готувалися два місяці.

Поляки, данці, німці – реальні лідери ринку – навчали учасників форуму, як уникнути помилок при оформленні гранту, розповідали про проекти, що активно фінансуються наступного року.

Представник ООН, радник з питань демократичного врядування **Маркус Бранд** приємно вражений масштабами форуму. Каже, що він у Дніпропетровську – вперше, і на такому обговоренні – також: «У залі неймовірна енергетика. Тут зібралися люди із сильною громадською позицією. Їх сотні – і всі зацікавлені у темі грантрайтингу. Захід проходить жваво – у присутніх горять очі, лунають безліч питань і пропозицій».

«Дніпропетровщина – центр волонтерського руху. Тут народжуються цікаві та корисні проекти, які ми із задоволенням підтримуємо. Від велодоріжок до впровадження он-лайн послуг, – зазна-

Під час форуму кожен мав реальний шанс дізнатися більше про свої можливості, отримати підтримку міжнародних організацій.

Про готовність збільшувати обсяги грантової підтримки у 2016 р. заявив директор програми Фонду «Відродження» **Станіслав Лячинський**. Він зазначив, що цього року фонд вже підтримав 6 проектів на суму понад 1,2 млн гривень. Більшість з них – у галузях захисту прав людини, розвитку демократії.

Тренінги із працевлаштування для переселенців, консультації психологів, юристів і представників центрів зайнятості, інформація про міжнародні гранти та вакантні місця. Це та чимало іншого – у проекті «Дні кар'єри», що стартував на Дніпропетровщині на початку грудня.

«Центр грантрайтингу при облдержадміністрації створювався для того, щоб іще більше соціальних проектів було втілено в життя. Сьогодні вже є перший результат – отримано грант ООН на працевлаштування переселенців. Він допоможе новим жителям Дніпропетровщини обжитися в нашому регіоні, знайти роботу, налагодити побут та, можливо, назавжди залишитися на дніпропетровській землі», – наголосив голова облдержадміністрації **Валентин Резніченко**.

Учасники «Днів кар'єри» отримали кваліфіковану консультацію з юридичних питань і поради професійного психолога. Разом з експертами Центру грантрайтингу вони тренувалися складати заявки на отримання грантів міжнародних благодійних організацій, зустрілися із потенційними роботодавцями, дізналися про умови праці на конкретному підприємстві або в компанії, заповнили анкету кандидата.

«Дні кар'єри» відбулися у Кривому Розі, Нікополі, Павлограді та Дніпродзержинську. Саме тут мешкає найбільше переселенців зі Сходу України. (Загалом їх в області майже 80 тисяч).

«Наше завдання – швидко реагувати на соціальні та економічні потреби переселенців. «Дні кар'єри» – важливий крок до їхньої соціалізації. Проект став можливий завдяки підтримці ПРООН. Він покликаний допомогти новим жителям Дніпропетровщини знайти роботу. Цей пошук не такий простий, як здається на перший погляд. Проте, не слід лякатися труднощів. Треба бути впевненим, що одне з вакантних місць чекає саме на вас», – наголосила радник голови ОДА **Ольга Горб**.

Під час семінарів переселенці дізналися про альтернативну зайнятість та інноваційні методи працевлаштування. Спеціалісти з ГО «Центр зайнятості вільних людей» та обласного центру зайнятості провели майстер-класи зі складання ефективного резюме, підготовки та проходження співбесіди, а фахівці Центру грантрайтингу розповіли про проекти з розвитку підприємницьких навичок і підтримки підприємницьких ініціатив.

Зараз у Центрі грантрайтингу при облдержадміністрації готується 7 проектів, під які планують отримати гранти. Більшість із них присвячені вирішенню проблем переселенців, бійців АТО та мешканців Дніпропетровщини, що потребують допомоги і підтримки.

КОВОРКІНГ – центр для студентів

Перший у Дніпропетровську коворкінг-центр для студентів-айтішників відкрився!

Ця подія відбулася завдяки плідній співпраці Дніпропетровської облдержадміністрації, волонтерів з громадської організації «ІТ Рух Дніпро» та Національного гірничого університету.

«Ми зробили коворкінг-центр за 3,5 місяці від часу появи самої ідеї, – зазначив радник голови Дніпропетровської ОДА **Юрій Голик**. – Якщо досвід роботи цього коворкінгу буде успішним, ми відкриємо такі центри по всій області та ще кілька – у Дніпропетровську».

Центр шойно відчинив двері, а в ньому вже нема де яблуку впасти. Студенти з дніпропетровських вишів та програмісти-початківці при-

йшли, щоб подивитися на «дивину». Тут є все, щоб зануритися в ІТ-атмосферу. Тиха зона з робочими місцями, де можна займатися своїми справами або працювати над спільним проектом. Зал для лекцій, майстер-класів або перегляду навчальних фільмів. І зона відпочинку, щоб випити чаю, поспілкуватися, а в майбутньому, можливо, і пограти в комп'ютерні ігри.

«Ми хочемо об'єднати тут ІТ-співтовариство Дніпропетровська: фірлансерів, бізнесменів, студентів, стартаперів. Наша мета – вдихнути життя в ІТ-сферу міста», – зазначив голова ГО «ІТ Рух Дніпро» **Валентин Кожевніков**.

Студенти у захваті: «Такі центри є у всьому світі. Про Україну – не чув. Круто, що в Дніпрі відкрився коворкінг. Тепер будемо вчитися в тусовці, а не сидячи вдома!».

ВІКНО В ЄВРОПУ

Міжнародний мовний іспит відбувся у криворізькій спеціалізованій школі № 20 з поглибленим вивченням німецької мови. 17 одинадцятикласників протягом тижня склали мовний інтернаціональний DSD-іспит на отримання відповідного диплому. Екзаменували їх лектор Німецької служби академічних обмінів **Олаф Міттельштраф** і координатор Міжнародного проекту українських DSD-шкіл у південному регіоні **фрау Андреа Майер**. Почесним гостем був Генеральний консул ФРН **Вольфганг Мьоссінґер**. Комісія констатує: усі учні виявили гідний рівень знань.

Протягом шести годин старшокласники склали аудіювання, читали, викладали роздуми на тему «Чи потрібні екстремальні види спорту?». В усній частині іспиту спілкувалися на задану тему – як з підготовкою, так і без неї.

Чи підтвердили криворізькі школярі свій рівень володіння німецькою, остаточно стане відомо навесні. Саме до цього часу німці перевірять та оцінять роботу. 24 – це максимальна кількість балів, яку треба набрати. Цей результат гарантує отримання DSD-диплому, що дає «зелене світло» для вступу до будь-якого університету ФРН без додаткового складання німецької мови, а для роботодавців є свідченням про чудові знання іноземної.

Школа № 20 має статус DSD з 2003 року (єдина в нашій області) і успішно готує своїх учнів до мовного іспиту завдяки активній підтримці німецької сторони. Це передбачає підвищення кваліфікації учителів німецької мови, фінансування занять і навчання у вишах Німеччини, підтримку навчальними та методичними

матеріалами, а також залучення до викладання вчителів із ФРН.

Мовний диплом із німецької мови запроваджений Постійною Конференцією Міністрів культури ФРН 1972 р. для учнів за кордоном. В Україні Міжнародний проект українських DSD-шкіл діє з 1995 року. До нього долучилися 20 навчальних закладів.

• Трибуни конференції

Резерви прогресу XXI століття – людина, її творчі здібності. Здібності не часткові (пам'ять, фізичні дані тощо), а тотальні, особистість як цілісність. Знання – засіб, а розвиток – мета. У підсумку має бути креативна, інноваційна особистість. Звідси – безліч олімпіад, конкурсів, творчих змагань. Є тенденція до інтеграції шкільної та позашкільної роботи, спрямованої на творчу особистість випускника.

Психологічною основою STEM-освіти (STEM англ. – наука, технологія, інженерія, математика) є дитяча допитливість, властива кожній людині від природи. Вже в дитячому садку розвивається допитливість, інтерес до навколишнього світу. А в початковій школі вчитель формує навички дослідницької діяльності у формі, доступній для цього віку, психічного і ментального розвитку. При цьому вчитель спирається на прагнення дитини до спостереження, конструювання, дослідження світу. В учня початкової школи вже є певні опорні знання, на основі яких будується навчальна пізнавальна діяльність. Пам'ятаємо формулу: у розумі нема нічого такого, чого спочатку не було б у відчуттях. У старшій школі інтерес до пізнання світу поглиблюється, робиться акцент на застосуванні знань, тобто на компетентностях.

Звідси завдання перед освітою – побудувати навчальний процес на основі діяльності та інтересу учня до пізнання світу, прагнення до самовдосконалення і самореалізації для того, щоб стати конкурентоздатною людиною. Цим самим ми змінимо мотивацію: замість формули «навчіть учня», яка включає і момент присилування, примусу до навчання, застосовується формула «допоможіть навчитися», викладання предмета перетворюється на навчання.

В чому суть революції у навчанні, яку треба здійснити?

Якщо поглянути на індекси конкурентоздатності, то у нас високі показники за кількістю осіб, які вступають до вишів, і чисельністю людей з вищою освітою взагалі. Так, за показником «якість математичної і технічної освіти» (а це ще не компетентності), ми належимо до 30 кращих країн із 148. Проте, за показником «готовність до інновацій» ми – серед останніх. Отже, треба приділити увагу науковій, дослідницькій діяльності учнів.

Можна, на мою думку, виділити **три рівні ефективності навчальної роботи:**

1. Академічні знання. Це навантажена і перевантажена пам'ять. Учень як «хочаця енциклопедія». Сьогодні навіть на рівні масової школи це не прийнятно – бо то мертві знання.

2. Компетентність. На рівні масової школи сьогодні потрібен компетентний випускник. Не тільки знати, але й уміти навчатися протягом життя, застосовувати знання в конкретній життєвій ситуації. Кожному старшокласнику дати можливість обрати власну навчальну траєкторію. Однак цьому рівню бракує істотної риси: підготовки до інноваційності – як основної риси випереджаючої освіти.

Щоб не відставати – треба не наздоганяти, а випереджати. Школа другого, компетентнісного рівня ефективності навчання – це школа егалітарного типу, вона дасть успішного випускника масової школи, але не дасть еліту тих випускників, які забезпечать інноваційний прорив. Ми будемо в стані тих, хто постійно наздоганяє. Сьогодні вже нікого не здивуєш онлайн-курсами, навіть інтерактивними електронними підручниками, хоч їх у нас і не вистачає. Вебінари, онлайн-тренінги і презентації стають буденною справою, входять у життя хакатонів*. Новітні технології дають сьогодні можливість створювати електронні віртуальні лабораторії. Над цим активно працюють у Малій академії наук – і це великий прорив. Але про масове використання в Україні поки не йдеться. Ще один світовий тренд – інтерактивні музеї науки, яких у нас, на жаль, теж немає.

Деякі підсумки: У XX столітті у педагогіці змагалися різні типи і системи навчання. Це і Дальтон-план у США, і бригадно-лабораторний метод в СРСР. Перемогла класно-урочна система; для освіти індустріального суспільства з його критерієм масовості і всезагальності навчання вона підійшла найкраще. **Сьогодні треба доповнити шкільну класно-урочну систему спеціальним методичним інструментарієм для природничих, інженерних і точних наук, що відповідають запитам сучасного технологізованого світу.**

Сьогодні слід боротися за інтерес дитини до пізнання світу – що це: пасивне споглядання низькопробних теле- та Інтернет-передач, пустопорожніх ігри на комп'ютерах і мобільних телефонах, віртуальні «аски», чати тощо чи використання всієї різноманітності новітніх технологій для розвитку і саморозвитку творчої самотньої особистості.

Наше завдання як освітян – забезпечити перехід освіти індустріального суспільства з її егалітарною всезагальністю і підготовкою маси компетентних, успішних і конкурентоздатних особистостей до **освіти постіндустріального зрака, яка орієнтується на елітарну освіту із збереженням успішної егалітарної школи.**

Це буде 3-й, **інноваційний** рівень ефективності навчання.

В чому його особливості? Це пошук здібних і академічно обдарованих дітей із 6-річного віку, створення для них у ЗНЗ різних типів проектних класів, що працюють за спеціальними навчальними планами, програмами та навчально-методичними комплектами, а також здійснення для цього спеціальної підготовки вчителів. Основна технологія – навчання школярів на основі науко-

вих відкриттів і технічних винаходів, зроблених власноруч.

Які ж кроки до STEM-освіти? Будь-яке навчання починається з подиву. Подив – це інтерес, це – іскра мотивації до пізнавальної діяльності. Вона спалахує, якщо вчителю вдалося здивувати всіх учнів, а якусь частину – вразити, ошелешити. Навряд чи це станеться з кожним учнем, але особливо допитливі та здібні проявлять підвищений інтерес, що буде першим кроком до елітарної STEM-освіти. З цієї елітарною меншістю вчитель зробить другий крок: він навчить їх формулювати питання.

Ці питання мають три рівні, що відповідають трьом рівням пізнання, які проходить людство у своєму історичному поступі.

1-й. Як? Це рівень донауковий, емпіричний, технологічний (наука, по-сучасному кажучи).

2-й. Чому? Це рівень науковий, теоретичний, це виявлення причинно-наслідкових зв'язків, законів і закономірностей.

3-й рівень. Навіщо, Задля чого? В ім'я чого? Які ідеали та цінності спонукають людину до діяльності? Це рівень філософський, методологічний, спрямований на пошук сенсу життя і життєдіяльності. Коли вчитель введе учнів на такі запитання, то далі він навчить формулювати гіпотези і, нарешті, порівнювати їх з тими, що були у науковців, наприклад, давньогрецьких. Або ж, наприклад, вчитель покаже відмінності повсякденного і наукового знання. (Шуба гріє людину чи людина гріє шубу?). Гіпотеза у навчанні буде ефективною у тому разі, якщо учень власноруч зробить прилад чи проведе експеримент. Ці спроби доторкнутися до наукового відкриття – важливий крок у STEM-освіту. Є приклади, коли вже у 3-4 класі упроваджуються факультативи з інформаційно-технологічного навчання з використанням технологій Lego. Спецкурси з робототехніки починаються з 5 класу. В деяких школах діють дослідно-експериментальні майданчики, розробляються власні варіативні модулі, за допомогою яких можна поглиблювати технологічну освіту. Багато керівників і практиків освіти переконані у необхідності ранньої профілізації, тобто створення класів із профільним вивченням окремих предметів, починаючи з 7 класу.

Не відмовляючись від традиційної української школи, яка завжди наполягала на необхідності ґрунтовних академічних знань, слід трансформувати ці традиції відповідно до запитів суспільства на профільність. Сьогодні треба запропонувати вже семикласникам профільне вивчення окремих предметів, розробляти авторські програми навчальних інтегрованих курсів, напрацьовану систему спецкурсів, факультативів і гуртків, що спрямовані на розвиток творчого потенціалу особистості та допрофільну підготовку учнів.

А тепер про STEAM-освіту, яка включає, крім науки, інженерії, технології і математики, також ARTS – мистецтво.

Практика свідчить, що захоплення самою наукою без допов-

нення змісту освіти дисципліна-рського мистецтва створює саєнтистський (чи сциєнтистський) ухил в освіті.

Без мистецтва, чи ширше – без гуманітарної складової в змісті освіти – у випускника складається однобічний, суто науковий погляд на світ. В чому особливість і шкідлива однобічність такого погляду? Наука вчить дивитися на світ великими і розумними очима, але цей погляд холодний і безпристрасний, бо наука не містить понять добра чи зла. Науковий, сциєнтистський погляд на світ – це погляд об'єктивний, ціннісно нейтральний і безпристрасний. Якщо його не врівноважити одухотвореними засобами мистецтва, олюдненим поглядом, він може породжувати бездуховність сучасної людини.

Про необхідність поєднання науки і мистецтва в освітньому процесі відомо давно. Спроба викладати наукові дисципліни без мистецтва позбавляє молодь креативності, розвинутої уяви, ба більше, що сучасна постнеокласична наука створює умови для зближення науки і мистецтва (Мавка і електрон – для їх сприйняття однаково потрібна творча уява).

Є, як відомо, фізіологічне пояснення єдності науково-технічного та арт-напрямків у освіті. Так звана «ліва» півкуля мозку відповідає за логіку. Вона допомагає заучувати факти і робити логічні висновки. «Права» півкуля відповідає за мислення через пряме сприйняття і забезпечує креативне, інстинктивно-інтуїтивне мислення. Робота обох півкуль важлива: якщо одна з них не буде працювати (як і будь-який мускул тіла), то вона атрофується. А тому неправильно робити вибір між наукою і гуманітарним мистецтвом (або-або), вони мають поєднуватися. Разом – це вже **культура як зміст освіти.**

Точні науки і технології стимулюють чисті, ясні відповіді на питання, а гуманітарні науки (arts) вирішують невизначені, двозначні, неоднозначні питання, пов'язані із сумнівом і скептицизмом. Лише єдність точної науки і гуманітарних підходів може підтримати інноваторів у сучасному складному світі.

Підтвердженням цьому є поява так званих креативних індустрій або галузей і креативної економіки взагалі, основаних на творчості та креативному капіталі. До креативних галузей належать: кіно, музика, комп'ютерні технології, образотворчі мистецтва, галерейний бізнес, мода, видавничі справи, дизайн, архітектура.

Наука, як і мистецтво, є творчим процесом, але освіта в галузі науки, на відміну від навчання в галузі мистецтва, розвиває зовсім інші види компетентностей і способів мислення.

Якщо школи змушують вчителів формувати навчальний матеріал лише відповідно до вимог стандартизованих текстів, то створюється своєрідне обмежуюче оточення навчального процесу, що робить акцент не на інновації, а на просте, механічне заучування. Виникає протиріччя: креативність, співробітництво, творче

спілкування і критичне мислення – це ключові компетентності для успіху, а їх розвиток неможливий без наближення STEM-дисциплін до Arts-мистецтва. Що ж до навчальних планів МОН, то сьогодні предмети художньо-естетичного циклу переважно мають по 1 годині на тиждень, що практично ніякої користі не дає.

Отже, треба вимагати збільшення кількості годин на предмети художньо-естетичного циклу, інтегрувати окремі навчальні предмети в рамках галузі, використовувати варіативну частину навчального плану. А ще **важливо інтегрувати освіту шкільну із позашкільною.**

Так звана креативна економіка в США оцінюється в 160 млрд доларів і забезпечує 5 млн робочих місць. Арт-навички в XXI ст. більш актуальні для підготовки робочої сили, ніж навички в галузі STEM. Американська конкурентоздатність підтримується і креативними галузями, їх продуктивністю і експортом: від кінофільмів, телебачення та різних ігор (на них припадає найбільша частка експорту) до архітектури і творів провідних письменників, дизайнерів, художників-графіків та інших спеціалістів, що створюють нові продукти і послуги за допомогою уяви. Створюється мережа креативних менеджерів на підприємствах (продюсери, редактори, фінансисти, маркетологи), які управляють відповідними галузями бізнесу. Цей прошарок людей, який вже називають **креативним класом**, складає до 30 % робочої сили США.

Кілька слів про історію класів. Мускульна, переважно, енергія **пролетаріату** була основною продуктивною силою індустріального суспільства. У нас не помітили або недооцінили тенденцію появи нового класу – **когнітаріату**, класу інтелектуальних працівників (є ще умовна назва – «сині» і «білі комірці»). Цей перехід від пролетаріату до когнітаріату не був належним чином оцінений, що, можливо, було однією з причин кризи і краху так званої «перебудови» в СРСР 1980-х років. Тим прикришою буде недооцінка нової тенденції до появи **креативного класу**, який має створити система освіти через процеси STEM і STEAM.

Михайло РОМАНЕНКО, ректор ДОІШПО, професор, доктор філософських наук, академік Академії наук вищої школи України

* **Хакатони** (англ. hackathon, від hack (див. хакер) та marathon – марафон) – захід, під час якого різні спеціалісти в галузі розробки програмного забезпечення інтенсивно і згуртовано разом працюють над розв'язанням якоїсь проблеми або створенням нового додатку чи сервісу. Зазвичай хакатони тривають від одного дня до тижня. Термін з'явився в 1999 році. Його незалежно стали вживати розробники OpenBSD та Sun Microsystems. (Матеріал з Вікіпедії – **Ред.**)

Студентський шлях до аерокосмічної освіти

У Дніпропетровську 4-6 листопада відбулися ювілейні X Наукові читання «Дніпровська орбіта – 2015», присвячені 30-річчю першого запуску ракети-носія «Зеніт».

Організаторами заходу, що проводився під гаслом «Епоха «Зеніту» триває...», були Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» імені М.К. Янгеля», Національний центр аерокосмічної освіти молоді імені О.М. Макарова, Музей космонавтики імені С.П. Корольова Житомирської обласної ради, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Інститут технічної механіки НАНУ і ДКАУ, Державне підприємство «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова».

У заході взяли участь вчені, фахівці підприємств і організацій аерокосмічної галузі, викладачі, наукові співробітники Дніпропетровська, Житомира, Запоріжжя, Києва, Харкова, Чернівців, а також (вперше!) студенти Дніпропетровського коледжу ракетно-космічного машинобудування ДНУ ім. О. Гончара.

Протягом двох днів учасники Наукових читань обговорювали проблеми історико-

музейної та бібліотечної діяльності авіації та космонавтики, аерокосмічної освіти молоді, актуальні питання в сфері екології і космосу та перспективні шляхи їх вирішення, а також аспекти космонавтики у третьому тисячолітті в умовах динамічного розвитку науки та техніки.

Відбулися засідання секцій із шести напрямів: «Історія авіації та ракетно-космічної техніки», «Аерокосмічна освіта молоді», «Філософія та космос», «Екологія та космос», «Економіко-правові, гуманітарні та етичні аспекти опанування космосу», «Молодь і космос». Було заслухано 32 доповіді, до обговорення долучилися 75 учасників і гостей.

Наймолодша серед учасників – Анна Кучко, третьокурсниця коледжу зі спеціальності «Виробництво ракетно-космічних літальних апаратів» виступала в доповіддю «Музей ракетної техніки коледжу ДКРКМ ДНУ ім. О. Гончара». Четвертокурсник Роман Беляєв виголосив доповідь «Застосування пристроїв, що наслідують біомеханіку людини» (науковий керівник обох робіт – Тетяна Петрівна Мандрика).

Представники коледжу здобули дипломи за найкращу доповідь і отримали незабутні враження та безцінний досвід участі у таких наукових заходах, відчули важливість наукової роботи, значення спадкоємності поколінь і шанування великих попередників.

Анна Кучко: «Я вперше на заході такого високого рівня. Враження надзвичайні. Є над чим працювати у наступному році». Роман Беляєв доповнює її: «Так, є над чим працювати. Я планую в подальшому брати участь у заході, навчаючись вже на фізико-технічному факультеті Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара».

Участь студентів коледжу у Наукових читаннях, на думку координаторів, має стати традиційною.

Тетяна МАНДРИКА, викладач Дніпропетровського коледжу ракетно-космічного машинобудування ДНУ ім. О. Гончара

У Дніпропетровському інституті післядипломної педагогічної освіти 26 листопада відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Філософія, теорія та практика випереджаючої освіти для сталого розвитку», покликана визначити та розкрити найважливіші проблеми взаємодії філософії, освіти, культури; особливості сучасних парадигм освіти в умовах розвитку громадянського суспільства; питання методології, методики та технології випереджаючої освіти для сталого розвитку.

Учасниками конференції стали науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів і закладів післядипломної педагогічної освіти, педагогічні працівники середньої та дошкільної освіти, методисти управління і відділів освіти, докторанти, аспіранти, здобувачі, студенти з Дніпропетровської, Київської, Одеської, Запорізької, Кіровоградської, Харківської, Рівненської, Хмельницької, Вінницької, Львівської областей – загалом 150 учасників.

Відкрив конференцію **Михайло Ілліч Романенко**, ректор ДОІППО, професор, доктор філософських наук, який об'рунтував методологічні аспекти таких новітніх напрямків освітньої галузі, як STEM-освіта та STEM-Art-освіта, описав основні напрямки реформування сучасної школи із застосуванням інноваційних методів і підходів.

Ольга Євгенівна Висоцька, декан факультету відкритої освіти ДОІППО, доцент, доктор філософських наук, науковий керів-

Освіта для сталого розвитку: ФІЛОСОФІЯ, ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

ник мережі експериментальних навчальних закладів регіонального освітнього проекту «Інтегрування змісту випереджаючої освіти для сталого розвитку до навчально-виховного процесу», розкрила зміст поняття «соціальна відповідальність» як інтегрального показника розвитку громадянської культури особистості, важливого параметру побудови та реалізації моделі школи сприяння сталому розвитку.

Галина Олександрівна Горбань, завідувач кафедри педагогіки та психології ДОІППО, доцент, доктор психологічних наук, визначила теоретико-методологічні основи втілення обласного науково-методичного проекту «Освітні стратегії соціалізації особистості громадянського суспільства», проаналізувала його основні етапи та завдання.

Наталія Володимирівна Дев'ятко, доцент кафедри філософії випереджаючої освіти та управління інноваційною діяльністю ДОІППО, кандидат філософських наук, підбила підсумки освітньо-культурного проекту «Рідний край у словах і барвах», визначивши його як засіб розвитку творчих здібностей школярів і популяризації національної літератури.

Представники шкіл-переможців всеукраїнського конкурсу «Школи сприя-

ня сталому розвитку» **Ганна Павлівна Бойко**, заступник директора Павлоградського міського ліцею та **Юлія Володимирівна Заєць**, заступник директора Синельниківської СЗШ № 6 презентували напрацювання з освіти для сталого розвитку.

На секційних засіданнях конференції відбувся обмін досвідом щодо шляхів інтегрування змісту випереджаючої освіти для сталого розвитку до навчально-виховного процесу, презентація кращих практик упровадження її складових – екологічної та енергоефективної освіти, гендерної освіти, медіаосвіти, технологій збереження та розвитку здоров'я.

Ольга ВИСОЦЬКА, декан факультету відкритої освіти ДОІППО

Кафедра природничої освіти Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за підтримки Інституту педагогіки Академії педагогічних наук України, науково-методичного центру інтеграції змісту освіти АПН України, лабораторії інтеграції змісту освіти Інституту педагогіки НАПН України, департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації 27 жовтня провела Всеукраїнську науково-практичну конференцію

«Проблеми організації дослідно-експериментальної діяльності в галузі навчання природничо-математичних дисциплін»

До участі в конференції були запрошені: науковці ВНЗ, інспектори-методисти, які курують викладання природничо-математичних дисциплін і трудового навчання, керівники ЗНЗ, керівники методичних об'єднань вчителів і творчо-працюючі вчителі природничо-математичних дисциплін, трудового навчання.

Конференцію відкрив **Михайло Ілліч Романенко**, ректор ДОІППО, професор, доктор філософських наук, академік АН вищої школи України. Свій виступ на пленарному засіданні він присвятив темі «Деякі методологічні проблеми організації дослідно-експериментальної діяльності в галузі» і STEM-освіті як формі підготовки учнів до науково-дослідної діяльності та ефективному засобу підвищення якості освіти.

Виступ **Аллі Володимирівни Метейко**, методиста хімії Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, присвячений темі «Форми методичної роботи з хімії щодо підвищення експериментальних умінь учасників освітнього процесу в системі післядипломної освіти», спонукав до гарячої відкритої дискусії.

Далі учасники конференції працювали у чотирьох секціях. В системі післядипломної освіти та науково-методичної роботи значна увага приділяється розвитку потенціалу вчителя як дослідника й експериментатора.

Досвідом упровадження дослідно-експериментальної та інноваційної діяльності як основи формування активної професійно-педагогічної позиції поділилися **Андрій Хомич Ляшенко**, директор Дніпровської середньої загальноосвітньої

багатопроблемної школи Верхньодніпровського району, науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України, Заслужений учитель України.

«Евристична система науково-методичної роботи – стратегія професійно-творчого зростання вчителя» – тема виступу заступника директора Криворізького природничо-наукового ліцею, кандидата педагогічних наук **Бориса Миколайовича Чаговця**. Його колега, вчитель фізики та інформатики КПНЛ, **Віталій Миколайович Задорожній** зацікавив досвідом використанням цифрових ресурсів під час вивчення курсу фізики.

Організація проектної та науково-дослідної діяльності, формування дослідницьких компетентностей учнів – складова процесу соціалізації особистості. На цьому акцентували **Тетяна Володимирівна Ситник** – директор, **Катерина Трохимівна Іванець** – заступник директора Хіміко-екологічного ліцею Дніпропетровська, **Ірина Валеріївна Ямнікова** – вчитель фізики СЗШ № 44 Дніпродзержинська, **Тетяна Михайлівна Шеремет** – вчитель хімії Олександрівської СЗШ Дніпропетровського району, Заслужений вчитель України.

Як проектування освітнього простору в інтересах сталого розвитку сприяє екологічній освіті у навчально-виховному комплексі ЗНЗ-ДНЗ № 13 Дніпродзержинська розповіла **Майя Володимирівна Балаклезець**, заступник директора, вчитель хімії НВК. **Олена Миколаївна**

Приймак, вчитель географії Письмечівської СЗШ Соломянського району формує соціальну компетентність учнів через проектну діяльність на уроках географії та в позаурочний час.

Організація і супровід дослідно-експериментальної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах відбувається у відділеннях МАН

і, зокрема, в шкільних наукових товариствах. Про розвиток креативної особистості школяра через діяльність учнівського наукового товариства СЗШ № 50 Дніпропетровська розповіли директор, вчитель фізики **Аркадій Михайлович Петрушанський** і вчитель математики **Валентина Олексіївна Федоренко**. Гордістю кандидата педагогічних наук КПІ ДВНЗ КНУ **Наталії Олександрівни Чувасової** і директора Курилівської СЗШ Петриківського району **Світлани Анатоліївни Головатой** є «Шкільна академія розумників та розумниць».

Професійній орієнтації творчої обдарованої особистості Дніпропетровського обласного медичного ліцею-інтернату «Дніпро» сприяють хімічні турніри – додела учитель-методист **Олена Василівна Роман**.

Людмила Михайлівна Харлаш, заступник декана факультету відкритої освіти, доцент кафедри управління інформаційно-освітніми проектами ДОІППО, кандидат філософських наук ознайомила присутніх з новітніми Game технологіями в проектній діяльності.

За матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з реалізацією дослідно-експериментальної та інноваційної діяльності в закладах освіти і перспективами розвитку буде видано збірник наукових праць.

Людмила ЗЛАМАНЮК, завідувач кафедри природничої освіти ДОІППО

Медіа простір: віруси й антивіруси

Навіть на стандартну флешку обсягом 8 гігабайт можна завантажити чималенько відео, аудіо, графічних і текстових файлів. Якщо ж порівняти нашу свідомість і підсвідомість з флешкою, то важко навіть уявити той обсяг інформації, який може містити наш «розумовий носій». Але, чим краще усвідомлюєш можливість людини, тим прикріше, що чималий обсяг цієї величезної «флешки» забитий інформаційним сміттям («спамом»)!

У багатьох «флешках» системні знання замінені хаотичною інформацією з яскравою приставкою «медіа». Інфу – так зараз частенько називають інформацію – «кидають», «ловлять», «лайкають», іноді можуть і «читати», забуваючи (чи не знаючи), що всі медіа-продукти (і об'єктивні, начебто, новини – також), виробляються за ретельно розробленим сценарієм і достовірність подій та їх учасників дуже сумнівна. Непідготовлений глядач не відчуває «вшиті» в медіа-продукт думки, не помічає, як починає наслідувати головним героям і поділяти переконання осіб з екрану. Тут доречно згадати сатиричну комедію «Шахрайство» (режисер Баррі Левінсон) про те, як президент США успішно балотувався на другий термін завдяки регулярним випускам новин, в

яких телевізійники вміло створили йому імідж народного героя.

Сучасні телеглядачі частенько невдоволені наповненням телевізійних ЗМІ, проте це невдоволення ніяк не впливає на рейтинги програм. Глядач слухняно дивиться те, що йому показують. Звернемося до драми «Прочисть мізки» (режисер Ханс Вайнагартнер), в якій продюсер робить революцію на телебаченні. Він таємно маніпулює рейтингами: штучно піднімає рейтинги культурних програм, знижує розважальних. Здивоване керівництво каналу, не здогадуючись про ці махінації, змушене міняти контент: розважальні шоу, що йшли раніше в прайм-тайм, відходять у тінь, а їхнє місце посідають програми інтелектуального спрямування.

Аплодуємо спритному сценаристу фільму і повертаємося до реалій. Якби всі глядачі брали пульти для того, щоб вимкнути, а не увімкнути фільми-одноденки і порожні ток-шоу, у нас був би шанс побачити реальні зміни в контенті телевізійних каналів. Але, на жаль, не попит народжує пропозицію, а

навпаки – пропозиція породжує попит, і з моменту увімкнення телевізора починається звичний для багатьох сеанс маніпуляції і зомбування.

Найкраща протиотрута проти згубної отрути медіавірусів – добрий смак і критичне мислення. Саме вони – ефективний антивірус проти привабливої, «солодкої» брехні, фальшивого змісту, порожніх думок. Проте, поки ми про це міркуємо, мріємо і починаємо щось говорити і робити, ЗМІ вже встигли «просвітити» молодих людей через рекламу, трейлери і білборди. Загрузнувши в трясовині комп'ютерних ігор, серіальних сезонів модних серіалів, віртуального спілкування в соцмережах, підлітки сприймають свої медіазахоплення як невід'ємну частину життя. Тому не дивуймося їхньому зовнішньому вигляду, сленгу, мріям і переконанням, адже все що назовні – вияв внутрішніх процесів, а внутрішнє підживлюється, зокрема, і через медіа.

Безумовно, не будемо применшувати технічні та інформаційні

досягнення

лю д с т в а . Віртуальне відвідування театрів і музеїв, стадіонів і бібліотек, легкість в пошуку та отриманні цінної інформації, простота і зручність онлайн-спілкування, створення власних медіа-продуктів – ці колосальні можливості, доступні всім і кожному. Потрібно лише мати пультівник, щоб знаходити корисне і потрібне, а не блукати інформаційними смітниками. Необхідно, щоб молодь не лише опанувала сучасні технології, але й мала навички розумного та безпечного використання їх.

Література, перевірена часом, класика світового кінематографа, художні шедеври, класична музика – це «щеплення» доброго смаку. Яким чином все це донести до сучасної молодої людини з іншим, «кліповим» мисленням, який може відкинути те, що за динамікою, змістом, ідейністю відрізняється від предмета його уподобань? У цьому разі ми маємо запропонувати представникам молодого покоління не звичайний перегляд, прочитання,

прослуховування, а й змістовну розмову – ДО, та обговорення – ПІСЛЯ ознайомлення з твором. Ми маємо зацікавити сюжетом, головними персонажами, музичним лейтмотивом, цікавою особистістю автора, щоб у нашого співрозмовника з'явився справжній інтерес і він звернув увагу саме на цей твір. Можна також порівняти з популярними зразками масової культури, пошукавши спільні проблеми, визначити авторські думки.

Робота в колективі може мати форму кіноклубу, кінолекторію, творчих груп зі створення буктрейлерів. Ми маємо бути готовими до тривалого діалогу, щоб юні душі не один раз доторкнулися до вартісних творів і брали з них глибокі ідеї, формували свої погляди на життя.

Уміння вибирати – це сенс життя людини. Вибір професії, друзів і дружини, усвідомлення сенсу життя залежить і від того, на яких сайтах ми «зависаємо», які телеканали дивимося, які аудіокнижки слухаємо. Навчити молодь орієнтуватися у медіапросторі – головне завдання і батьків, і педагогів.

Катерина РИЖИЙ, науковий співробітник кафедри управління інформаційно-освітніми проектами ДОШПО, координатор обласного експерименту з медіаосвіти, координатор обласних дитячих медіаконкурсів

Шкільне ТБ на Нікопольщині

Активізації пізнавальних можливостей і творчої діяльності учнів сприяє системне втілення нових інформаційних технологій, зокрема шкільного телебачення. В нашому навчальному закладі з'явилося шкільне телебачення з можливістю відеомонтажу на комп'ютері.

Створення умов для творчого становлення всебічно розвинутої особистості та практичне набуття навичок у процесі роботи над те-

консультантами-координаторами шкільного телебачення.

У процесі діяльності система взаємин між учителями і учнями змінюється, оскільки ми стаємо колегами. Керівник студії Вікторія Стовба, учениця 10 класу разом із операторами (Денис Боков, 11 клас, Богдан Пометій, 7 клас), спецкорами (Діана Клименко, Анастасія Кльонова, Катерина Ступак – 10 клас, Михайло Шевчук, 11 клас), ведучими (Дар'я Топтаєва, 9 клас, Дар'я Оприщенко, 10 клас) протягом вересня – жовтня підготували 4 планових випуски і 1 спецвипуск новин. У рамках шкільного телебачення програма «KamNews» виходить двічі на місяць. Новини монтуються за допомогою програми Sony Vegas (12 версія).

Інформування учасників навчального процесу через репортажі зі шкільних заходів, екскурсій, спортивних змагань самими учнями повному сприймається аудиторією.

Юрій КАВАЛЕР, директор Кам'янської СЗШ, Нікопольський район

першочергові завдання на думку ініціатора проекту, заступника директора з виховної роботи Олени Володимирівни Кавалер. Вона має чималий досвід у випуску шкільної газети «Палітра» у співпраці з учителями інформатики Дмитром Сергійовичем Солдатовим і медіакультури – Тетяною Геннадіївною Корневою та зарубіжної літератури – Інною Віталіївною Шумовою, які є наразі

«Шкільне телебачення» для медіапедагогів

Семінар-тренінг на цю тему відбувся на базі ДОШПО. Його підготувала та провела творча група учнів НВК № 122 Дніпропетровська під керівництвом вчителя медіакультури І.М. Голубничої.

Учасники семінару почули розповідь про те, як відбувалося становлення шкільного телебачення в навчальному закладі; переглянули уривки з новин та фільмів, які створила медійна група НВК № 122 про школи Самарського району: «Лише один день», фільм-звіт про навчально-виховну роботу в школі в 2014-2015 н.р. «Вот и стали мы на год взрослей».

Випуски шкільних новин відкрили нові можливості для збору, поширення та збереження інформації про шкільне життя. Рубрики програм новин: «Одним рядком», «Головні події тижня», «Наші захоплення», «Спорт», – дають змогу бачити найцікавіші події за тиждень, ознайомитися із захопленнями учнів.

Шкільні диктори – учні НВК В. Клименко і М. Терентьева –

розповіли про вимоги до дикторської мови, зовнішності, особливості взаємодії дикторів під час зйомки.

До аналізу програм шкільного телебачення долучилася тележур-

експерименті з медіа освіти, має вагомий досвід роботи, що може бути систематизованим для використання в інших навчальних закладах.

Всі учасники семінару відзначили його інформаційну насиченість, продуктивність спільної

роботи, розповіли про бажання створювати власні телевізійні продукти.

Ірина ГОЛУБНИЧА, медіапедагог НВК № 122, Дніпропетровськ

Посилання на спецвипуск шкільних новин, які підготував творчий колектив НВК № 122 Дніпропетровська, присвячений тренінгу для медіапедагогів: «Шкільне телебачення»: <https://www.youtube.com/watch?t=66&v=b-mqOvkrOr4>

Перемагати маємо у збройному протистоянні на Донбасі, щоб зберегти цілісність і незалежність України.

Учасники заходу: учні 8-А класу, піонерського загону «Патріот» дитячої та юнацької організації «Сокол», волонтер із Тернівки/.

Ведуча. В історії українського народу є чимало дат, що гідні стати Днем захисника України. Проте, саме 14 жовтня поєднало історичні, культурні, релігійні традиції та події: Свято Покрови Пресвятої Богородиці, вшанування українського козацтва та створення Української повстанської армії.

Козаки захищали свою країну, гідність усього народу та безцінну волю. Тоді у боях за справедливість і незалежність зародилася нація нескорених, сильних духом патріотів. Сьогодні козацькі традиції продовжують нащадки, які боронять рідну землю на сході України, віддають життя за цілісність держави.

Віднині 14 жовтня українці згадуватимуть не лише козацький подвиг, а й усіх, хто покликаний захищати Батьківщину.

Учениця. Наш народ, як ніколи, прагне захистити свою землю, свою державу, свою незалежність. Саме тому 14 жовтня ми вшануємо не лише військові традиції та звитяги минулих часів, а й мужність і героїзм тих, хто став на захист своєї країни, свого міста, своєї родини у найскладніший період, в умовах глобальних історичних змін та агресії з боку іншої держави.

Раніше ми лише із розповідей дізнавалися про подвиги наших земляків, дідів та пращів під час Другої світової війни. Та нині поряд із нами – живі герої, які на власні очі бачили війну, втрачали бойових товаришів.

Учень. У День захисника України ми передусім згадуємо події, що відбувалися в сучасній Україні. Одна з трагічних сторінок нашої історії – це війна на сході країни.

14 квітня 2014 р. в Україні розпочалася антитерористична операція, що охопила частину Донецької та Луганської областей.

Під час проведення АТО на мапі України, на жаль, не раз виникали гарячі точки, події в яких назавжди ввійдуть в історію нашої держави.

Це оборона Донецького аеропорту, що тривала 240 днів, Гловайський котел, де колони українських військ, що виходили із міста, підступно розстріляли бойовики та російські війська, бої за Дебальцевський плацдарм.

Саме героїзм, мужність, витримка та самопожертва українських захисників не дали поширитися хаосу, безладу та полум'ю війни, що несли із собою проросійські терористичні бандформування, на інші території України.

• Слайд «**За час АТО. Офіційна статистика**»

За час проведення АТО 4568 військовослужбовців ЗСУ отримали державні нагороди, понад 5000 – відзнаки міністра оборони, 2831 – відзнаки начальника Генерального штабу ЗСУ.

За даними військової прокуратури на серпень 2015 р., **під Гловайськом:** 366 – українських військових загинули, 158 – зникли безвісти, 429 – отримали поранення, 128 – потрапили в полон.

Пропонуємо увазі читачів другу частину сценарію патріотичного заходу з використанням регіонального компоненту «Нам жити і пам'ятати».

ПЕРЕМАГАЄМО!

До Дня захисника України – 14 жовтня, або до Дня Збройних Сил – 6 грудня

Під час боїв за Дебальцеве з 18 січня до 18 лютого 2015 р.: 179 – українських бійців загинули, 110 – потрапили в полон, 81 – зникли безвісти.

У боях за міжнародний аеропорт «Донецьк»: 200 – українських військових загинули, 500 – отримали поранення.

Учениця. Герої не вмирають! Цими словами Україна прощається з тими, хто загинув за свою країну, за свій народ. Пам'ять про загиблих за свободу і незалежність України потрібна не мертвим, а живим.

За підрахунками Українського інституту національної пам'яті, в Україні вже встановлено **124 пам'ятні знаки**. Найбільше їх з'явилося: у Житомирській області – 20, у Чернігівській – 15, Кіровоградській – 13.

На честь героїв встановлюють меморіальні дошки – на будинках, де мешкали загиблі воїни, на навчальних закладах, де вони навчалися. Деяким з них посмертно присвоюють звання почесних жителів населених пунктів. Це не лише вдячність за їхню жертву та вчинки, а й дуже важливий внесок у творення історії боротьби українців за свободу та незалежність.

• Слайд «**Герої не вмирають**» **Учень.** Є й у нашій Тернівці пам'ятна стела загиблим в зоні АТО, де викарбувані такі імена:

Тарасов Дмитро Іванович, Жеребцов Володимир Володимирович, Подорожній Сергій Володимирович, Попов Олександр Олександрович.

Наші земляки – відважні хлопці, які взяли до рук зброю і стали на захист Батьківщини, щоб російський окупант разом з терористами та сепаратистами не топтав своїми чобітьми, «градами» – «смерчами» не палив української землі, щоб не лилася кров, не плакали матері, дружини та діти. У кожного з них було хоробре серце і незламна воля до перемоги. Низький уклін матерям і батькам, які народили і виростили таких синів.

• Слайд «**Щоб пам'ятали**»

На будівлі Тернівської СЗШ № 4 встановлені меморіальні дошки Олександру Попову та Володимиру Жеребцову. Ці бійці пішли захищати нашу землю від агресора. Вони з гідністю виконали свій солдатський обов'язок, захищаючи наші життя та Україну. Ми маємо пам'ятати тих, хто віддав найцінніше – життя за незалежність українського народу, за його європейське майбутнє.

Ведуча. Пропонуємо послухати біографії випускників нашої школи, загиблих у зоні АТО.

• Слайд «**Попов Олександр Олександрович**»

Народився 3 квітня 1983 року в місті Тернівка на Дніпропетровщині у багатодітній сім'ї. Батьки приділяли багато часу вихованню своїх дітей. Хлопець зростав у атмосфері любові, доброти, чесності.

У 1990 році Сашко пішов до першого класу Тернівської школи № 4. Він був старанним, дисциплінованим учнем, любив читати казки.

Школу О. Попов закінчив у 2000 році. І цього ж року вступив до Дніпропетровського гірничого університету. Юнак з головою занурився у навчання, отримав дві вищі освіти.

Повернувшись до рідного міста, Олександр працював на шахті «Тернівська». Колеги, друзі завжди відзначали його цілеспрямованість, професійну грамотність. Близькі та друзі з повагою говорили: «Сашко – людина, яка знала, чого хоче від життя». Молодий спеціаліст перебував у резерві керівних кадрів ДТЕК «Павлоградвугілля».

У травні 2014 року старшого лейтенанта Олександра Попова мобілізували на військову службу для участі в антитерористичній операції на Донеччині.

Як командир взводу він вирізнявся хоробрістю, незламністю духу і офіцерською відповідальністю; пройшов пекло кровавого Гловайського котла. Отримав контузію, лікувався у шпиталі.

У грудні 2014 р. Олександр повернувся до зони бойових дій. А вже його військова спеціальність – авіанавідник – вкрай була необхідна нашій армії.

На жаль, 24 січня 2015 року під час запеклої танкової атаки під Дебальцевом Олександр Попов загинув. За мужність, незламність, вірність присязі Олександрові було надано військовоє звання «капітан» (посмертно).

О.О. Попов нагороджений: медаллю «За жертвність і любов до України» (від Патріарха Київського Філарета); орденом «За мужність»; орденом Богдана Хмельницького III ступеню (за порятунок життя командира роти).

• Слайд «**Жеребцов Володимир Володимирович**»

Народився 30 грудня 1976 року в місті Білово Кемеровської області, Російська федерація. Хлопець був первістком у багатодітній родині. Його дитинство минало серед працюючих, доброзичливих земляків – шахтарів.

З другого класу Володимир навчався у Тернівській середній школі № 4. Володя був старанним у навчанні, спокійним, врівноваженим учнем. Любив сидіти за першою партою. Йому подобалися фізика та математика. Саме ці предмети давалися юнакові найлегше. Щойно почали з'являтися перші комп'ютерні ігри, вони одразу викликали неабияке захоплення у допитливого підлітка. Однокласники згадують Володю як скромного, веселого, товариського юнака.

Жеребцов Володимир зростав і виховувався на вольовому прикладі батька, природній мудрості матері. Саме з таким багажем п'ятнадцятирічний юнак вирушив з дому, вступивши 1992 року до Тернівського професійного гірничого училища № 41.

Після закінчення училища Володимир став справжнім шахтарем, продовжувачем справи батька. Два десятки років працював підземним електрослосарем на шахті «Павлоградська».

Друзі та колеги запам'ятали його як грамотного, відповідаль-

ного наставника – порадника і кмітливого раціоналізатора, небайдужого до вдосконалення шахтарської справи. Володимир завжди свідомо та досконало виконував поставлені завдання.

У квітні 2014 року Володимира Жеребцова мобілізовано до лав Збройних Сил України і незабаром направлено до зони АТО у складі 93-ї окремої механізованої бригади. Як солдат В. Жеребцов виявив хоробрість, завзяття, взаємодопомогу, мав неабияку повагу серед побратимів.

5 грудня 2014 р. чорною стрілою увірвалося в родину Жеребцових, принісши трагічну звістку про загибель сина, брата, дядька. В. Жеребцов, виявивши стійкість, загинув під час виконання бойового завдання в районі села Піски на Донеччині.

Нагороджений орденом «За мужність».

Ведуча. Пропонуємо вшанувати пам'ять усіх загиблих у Другій світовій війні та в зоні АТО хвилюючою мовчання.

Захисники країни – це не лише військові, але й усі небайдужі громадяни, які своєю працею, волонтерською роботою створюють міцність держави.

З початком антитерористичної операції свідоме українське суспільство поділилося на тих, хто зі зброєю в руках боронить територіальну цілісність країни, і на їхніх добровільних помічників. А з'єднувальною ланкою стали волонтери.

Україна переживає сьогодні нелегкі часи, тому кожен із нас має зробити свій внесок у майбутнє нашої держави.

Шкільна бібліотека Тернівської СЗШ № 4 щомісяця проводить благодійну акцію «**Подарунок бійцю АТО**». Протягом 2014-2015 навчального року учні постійно передавали бійцям АТО різні сувеніри, зроблені власноруч.

• Слайди:

■ **Браслети-обереги** зі стрічок кольорів державного прапора – для бійців, браслети червоно-білі – для лікарів військових шпиталів. Такі браслети-обереги є символом побратимства бійців у зоні АТО, які вірять, що ці обереги мають добру енергетику та додають впевненості у перемозі.

■ **Яскраві малюнки з патріотичними кольорами** – додають снаги до життя. У кожного бійця вдома залишилися діти, рідні, друзі, а ці малюнки – згадка про них. І освітлюється тоді суворе обличчя бійця теплою усмішкою.

■ **Листівки «З Україною в серці»** з патріотичними віршами відомих українських поетів (В. Симоненка та В. Сингаївського) та поетів Дніпропетровщини (М. Чхана та Б. Лаліменка) друкуються до державних свят:

22 січня – День Соборності України;

20 лютого – День вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні;

21 лютого – Міжнародний день рідної мови;

8-9 травня – День пам'яті жертв Другої Світової війни і примирення;

9 травня – День Перемоги;

10 травня – День матері;

28 червня – День Конституції України;

24 серпня – День Незалежності України;

1 жовтня – День літньої людини;

14 жовтня – Покрова Пресвятої Богородиці, День українського козацтва та День Захисника України;

6 грудня – День Збройних Сил України.

■ **Оберіг «Український віночок»** – це символ миру, щастя та волі. Став брендом шкільної бібліотеки. На зворотному боці такої землі та гармонія людини з природою – в квітах віночка. Бажання жити в мирі і злагоді, щасливим родинним життям – в стрічках. Незламний український дух та єдність країни – у колі.

■ **Дитячі листи** бійці читають з особливою увагою, з подяками та побажаннями, що зігривали і зігрівають серце й душу чи на передовій, чи у військовому шпиталі.

На передовій найдрібніші подарунки від дітей так самі дорогі нашим бійцям, як і продукти харчування, теплі речі або засоби захисту. Коли привозять багато різних речей, бійці АТО спочатку переглядають папки з листами, дитячими малюнками, оберегами. Ці дитячі послання викликають сльози на очах мужніх бійців, адже чоловіки розуміють, чому вони там і що роблять, і це сприяє підвищенню бойового духу українських воїнів на бойових позиціях.

Бійці відчувають підтримку, розуміють, що саме для них зроблені ці подарунки, написані ці листи. Вони також вірять, що будь-які подарунки від дітей є оберегом для їхнього життя.

■ **Державний прапор** з підписами бійців АТО, як символ щирої вдячності українських бійців учням, батькам і вчителям за підтримку, передали шкільній бібліотеці волонтери.

Розповідь волонтера про те, як населення допомагає бійцям АТО.

Ведуча. Ми вклоняємося силі нескорених, незламному духу наших бійців, волонтерів та усіх тих, хто стоїть на сторожі найбільшої цінності та надбання – нашої країни.

– **Ми перемагаємо** страх і розбрат – єдністю.

– **Ми перемагаємо** байдужість – самопожертвою.

– **Ми перемагаємо** нав'язану нам війну – силою нескорених.

Слава Україні! Героям Слава!

Світлана ВОРОНКІНА, шкільний бібліотекар СЗШ № 4 із класами вечірньої форми навчання, м. Тернівка

На жаль, неоголошена війна на Сході України триває і вищеозначені цифри постійно змінюються. Тому, готуючись до заходу, необхідно уточнити цифри на момент його проведення, а також підготувати розповіді про своїх земляків. – **Ред.**
І частину сценарію («Пам'ятаємо») – див. № 41-42, листопад 2015 р.

ВЕЛІННЯ ЧАСУ

Напередодні Міжнародного Дня волонтера та Дня Збройних Сил України Центр соціальних ініціатив і волонтерства Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара провів «круглий стіл» на тему: «Волонтерство і патріотизм: веління часу» за участю студентського та волонтерського активу університету, соціальних партнерів – Благодійного фонду «За майбутнє України», громадської організації «Хто, як не я» та соціально-психологічної служби університету.

Учасників засідання привітав проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді, координатор волонтерського центру ДНУ ім. О. Гончара професор **Валентин Іваненко**. Насамперед, він відзначив актуальність теми зібрання: «Сьогодні, в часи надзвичайно гострих внутрішніх і зовнішніх викликів для України, питання волонтерства і патріотизму стали своєрідним індикатором нашої людяності, моральності та цивілізованості. Самі поняття «волонтерство» і «патріотизм» сьогодні часто сприймаються як синоніми, як органічні складові сучасного суспільно-політичного життя, що уособлюють, можливо, чи не найвище веління нашого часу», – сказав Валентин Васильович.

Драматичні події двох останніх років сумом і болем відгукнулися і в колективі університету: тут розгорнувся потужний волонтерський рух, до якого з ентузіазмом долучилися сотні студентів, викладачів і співробітників різних підрозділів. Центр соціальних ініціатив і волонтерства під керівництвом кандидата психологічних наук, доцента **Зої Бондаренко** став ге-

підрозділів територіальної оборони, поранених в зоні АТО воїнів, які лікуються в медичних закладах міста, а також вимушених переселенців з окупованих територій. Всього в університеті для цих потреб було зібрано й передано за призначенням понад 300 тисяч гривень, не враховуючи значних обсягів зібраних харчів, медикаментів, одягу, військової амуніції тощо. Гідно пошанована пам'ять загиблих в АТО восьми вихованців університету, які встановлено Пам'ятний знак в холі четвертого «героїчного» поверну головного корпусу.

Презентація-портфоліо Центру соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ ім. О. Гончара була яскравою, змістовною й вмотивованою.

Із Днем волонтера студентів привітав учасник АТО, боєць 20-го батальйону 93-ї бригади **Дмитро Кошка**.

Одними із перших, хто допомагає вимушеним переселенцям жаркого й тривожного літа

2014 року, стали волонтери-студенти ДНУ. Вони забезпечували «Гарячу лінію», опікувалися дітьми переселенців, збирали

для них продукти й воду, підвищили до координаційного центру «Допомога Дніпра», перебирали та пакували речі, що приносили громадяни, надавали психологічну допомогу, супроводжували переселенців до місць переїзду, реєстрували й заспокоювали тощо. Гідна уваги волонтерська робота студентів ДНУ з дітьми із Красногорівки Донецької області під час літніх та осінніх канікул.

Відбувся перегляд та обговорення документального фільму режисера **Лариси Артюгіної** «Як ми стали добровольцями», який є своєрідною мозаїкою портретів тих, хто першим став на захист Батьківщини, пройшов Іловайський котел, і тих, хто завжди залишиться живим у нашій пам'яті та на екрані. «Це фільм про людей і для людей», – підсумував відомий дніпропетровський волонтер **Василь Чебанов**. У своїй розповіді він зробив замальовки про героїв фільму – звичайних і незвичайних людей, як, наприклад, присутній на заході випускник факультету систем та засобів масової комунікації ДНУ, відчайдушній боєць і справжній патріот своєї держави **Дмитро Резніченко** (позивний «Ден») чи інший наш земляк – сміливий і мужній воїн, справжній друг для багатьох бійців батальйону «Донбас» **Михайло Ніконов** (позивний «Лермонтов»).

Дмитро Резніченко: «Кожен із нас робить те, що може: там, на Сході, військові захищають нашу землю ціною свого життя, а ви – волонтери – тут забезпечуєте їм надійний тил. Це і є патріотизм. Його треба підтверджувати справами».

Багато цікавих історій почули присутні та порадили тим, хто отримав грамоти. Дніпропетровська міська рада відзначила почесною медаллю «Захиснику Вітчизни» натхненницю університетського волонтерства – керівника Центру соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ ім. О. Гончара **Зою Бондаренко**.

Служіння заради миру

28-29 жовтня у Києві відбувся фінал конкурсу молодіжних волонтерських проєктів «Служіння заради миру», запропонований Міністерством освіти і науки України, Інститутом модернізації змісту освіти та Громадською організацією «Всеукраїнська молодіжна Федерація молоді за мир».

Переможці із 7 областей України змагалися у семи номінаціях. Дніпропетровщину представляли учні Криворізької СЗШ № 102 – автор проєкту «Небайдужі серця», президент шкільного парламенту учнівського самоврядування школи **Наталія Орел**, лідер волонтерського загону «Квіточка» 7-А класу **Артем Руденко** та керівник проєкту педагог-організатор **Тамара Миколаївна Лисякова**.

Проєкт, що має гасло: «Поки маємо час, – усім робимо добро», спрямований на розв'язання багатьох проблем у сфері допомоги переселенцям, людям похилого віку, інвалідам, дітям-сиротам, батьки яких загинули в зоні бойових дій, військовим; на відродження моральних цінностей, добродійності заради миру в країні. Проєкт втілено в рамках Всеукраїнського конкурсу волонтерських проєктів «Служіння заради миру», Всесвітньої освітньої компанії «Голуб миру» та Всеукраїнської акції «Діти України за мир, за Єдину Україну». Форми діяльності: флеш-моби, благодійні акції, ярмарки, концерти, адресна допомога. Завдяки проєкту зібрано на благодійність та миротворчу діяльність 22 тисячі гривень.

Захист проєктів відбувся у Міжрегіональному вищому професійному училищі зв'язку. Громадські волонтери провели тренінг з толерантності та організували знайомство учасників зустрічі. Курсанти показали свої вміння у стрільбі та силових трюках.

«Круглий стіл» в Міністерстві освіти і науки України на тему «Патріотичне виховання в закладах освіти та через практичну волонтерську діяльність» надав змогу всім учас-

никам конкурсу – дорослим і дітям – висловити свої думки і відчуття себе готовим до розв'язання проблем у вихованні патріотизму у молоді.

У залі засідань Колегії Міністерства освіти і науки України відбулося нагородження фіналістів. Як приємно було отримати з рук заступника директора Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, професора **Казимира Михайловича Левківського** диплом переможця, а від волонтерів громадської організації «Поруч» та Міністерства освіти і науки України подарунок – кольоровий принтер!

На Трухановому острові переможці конкурсу зустрілися з громадськими волонтерами, учасниками подій на Майдані. Влітку на острові завдяки волонтерам відпочило понад 200 дітей-переселенців із зони бойових дій, а зараз готуються молоді бійці. Тут ми побачили намети, що стояли на майдані, бойову техніку. Курсанти училища зв'язку показали майстер-клас зі стрільби з автомату та гвинтівки з прицілом, охочі каталися на конях... Таких волонтерських таборів в Україні вісім.

Учасники конкурсу побували на майдані Незалежності, у сквері та на алеї Небесної Сотні, у Михайлівському та Софіївському соборах, подивилися на панораму вечірнього Києва.

Дякуємо організаторам конкурсу за високу оцінку нашої праці! Ми готові і далі працювати для миру в Україні!

Тамара ЛИСЯКОВА,
керівник проєкту-переможця
«Небайдужі серця»,
педагог-організатор
СЗШ № 102, Кривий Ріг

нератором багатьох гуманітарних акцій для всебічної матеріальної та морально-психологічної підтримки української армії,

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ: минуле, сучасне, майбутнє

Парламент дітей та юнацтва Дніпропетровська зібрав лідерів учнівського самоврядування на міському семінарі «Волонтерський рух: минуле, сучасне, майбутнє» у Міському палаці дітей та юнацтва. Підбиття підсумків багаторічної співпраці лідерів учнівського самоврядування міста, координація подальших спільних дій, інформаційний простір обміну досвідом з різними волонтерськими організаціями відбулися в атмосфері взаєморозуміння і взаємоповаги.

Небайдужість до будь-яких соціальних подій передали дітям їхні батьки, а особиста громадська позиція дала змогу бути причетними до конструктивних соціальних змін.

Шкільна юнь, перебуваючи на порозі вікової зрілості, не лише полюбає святкувати День повноліття, який дарує паспорт громадянина України, або зустрічає День незалежності саме у столиці, у місті Києві, не тільки шанує гостей на урочистостях до дня міста Дніпропетровська або щороку, в атмосфері єднання поглядів і почуттів проводить День Соборності України у великому лідерському колі, не лише відвідує музеї історії

місцевого самоврядування або збирає школярів на парламентських майстер-класах «Граємо гімни» і семінарах з вивчення Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді. Шкільна юнь завжди поряд із тими, хто надихає, захоплює, відстоює і, перш за все, з тими, хто потребує підтримки та допомоги.

За покликом серця, об'єднуючи навколо себе однодумців, за підтримки рідних і вчителів, юнацтво рушає до тих, кого воно бачить щасливими. Тому серед випускників парламенту різних років – Ваге Алавердян, засновник і керівник молодіжних громадських організацій «Європейська молодіжна спільнота» і «Соціальний розвиток України», Інна Борисенко, волонтер міжнародної організації «Айсекс», Валерія Соболєнко, учасниця міжнародної акції щодо просування Петриківського бренду в ООН, Тетяна Сивоконь, учасниця всеукраїнської акції «Серце –

серцю» Міністерства охорони здоров'я, а також волонтери з багатим досвідом роботи у форматі організації та проведення благодійних фестивалів «Мама + я», концерту скрипки Страдіварі у гранд-холі культурно-ділового центру «Менора», психологічних фестивалів, акцій «Ветеран завжди поруч», благодійному конкурсі «Чарівна іграшка» в Дніпропетровському художньому музеї, благодійної акції «Діти – дітям» у Дніпропетровському обласному молодіжному центрі, театральної вистави «Ріпка» у Дніпропетровському педагогічному училищі, виробництві ляльок-мотанок, вітальних листівок з Петриківським розписом у Центрі української культури «Коло Калинове», навчальних занять «Я, бабуся і комп'ютер» в Університеті третього віку.

Серед них: Микола Бабура, Олександр Іванов, Ольга Єрошкіна, Антон Донець, Тетяна Зоси-

менко, Анастасія Орел, Антоніна Промьотова, Сергій Молчанов, Володимир Гризодуб, Едуард Григор'єв, Єгор Худяков та багато-багато інших.

Багаторічна благодійна акція «Діти парламенту – дітям», яку вже 13 років проводять для вихованців будинку-інтернату для дітей з наслідками ДЦП, реабілітаційного центру, будинку для літніх людей, будинків сімейного типу за участю школярів з усього міста давно привернули увагу громадського суспільства з інших міст країни.

Парламент дітей з радістю ділиться досвідом організації таких акцій і пишається тим, що попередники ініціювали, а послідовники гідно підтримали цю багаторічну традицію.

Це також своєрідна візитна картка міста.

Міський парламент дітей та юнацтва постійно розширює коло тих, хто потребує допомоги і тих,

хто її надає. В різні роки це: Дніпропетровська обласна благодійна організація «Ангел дитинства», Асоціація захисту тварин, фонд «Добро», фонд «Рятівник», фонд «Дарим радість», Дніпропетровський Ротарі-клуб, студенти-волонтери Дніпропетровського коледжу культури і мистецтв, педагогічного коледжу, коледжу технологій і дизайну, монтажного технікуму, ДНУ ім. О. Гончара, Національного гірничого університету, загальноосвітніх шкіл міста.

Коли ж почалися події на сході країни, шкільна юнь взяла під патронат поранених бійців у шпиталі та лікарнях міста, долучившись до всеукраїнської акції «Лист пораненому»; разом із листами, віршами, малюнками варила борщі і каші, ліпила вареники, готувала солодощі, в'язала теплі речі, разом з батьками купувала ліки та медичне обладнання.

Мине час, юнаки стануть дорослішими, і колись свою розмову рідним дітям почнуть словами «Наше місто це – ми, це – ти, це – я, це – кожен з нас».

Оксана САЛЬНИКОВА,
керівник Парламенту дітей та юнацтва, методист МПДЮ

Мое Придніпров'я

2 • 90 років тому (1925 р.) у с. Мар'янівка Софіївського району народився **Віктор Омелянович Белов**, художник. Відомий у галузі станкового живопису. Жив і працював у Кривому Розі. Помер 2000 р.

5 • 130 років тому (1885 р.) народився **Микола Степанович Погрібняк**, художник. Із 1908 р. мешкав у Катеринославі-Дніпропетровську, займався педагогічною і творчою діяльністю. Помер 30 травня 1965 р.

7 • 120 років тому (1895 р.) у Катеринославі почав діяти міський телефонний зв'язок.

8 • 165 років тому (1850 р.) урочисто освячено Успенську соборну церкву Катеринослава. У радянський час перебудована під міську лікарню № 10.

10 • 235 років тому (1780 р.) освячено й відкрито богослужіння у новобудованій дерев'яній Воскресенській церкві слободи Козирщина (сучасне село Великокозирщина Личківської сільради Магдалинівського району).

13 • 110 років тому (1905 р.) у Катеринославі народився **Іван Ісидорович Гвай**, конструктор ракетної зброї, інженер-полковник інженерно-артилерійської служби, один із розробників БМ-13 «Катюша». Помер 22 липня 1960 р. Похований на Новодівочому кладовищі у Москві.

16 • 115 років тому (1900 р.) у с. Нова Михайлівка (тепер у складі Дніпропетровська) народився **Анатолій Григорович Кабанців**, оперний співак і педагог. Працював у Дніпропетровську, Тернополі, Аргентині. Помер 25 травня 1956 р. у Буенос-Айресі.

18 • 105 років тому (1910 р.) в селищі Мануйлівка (нині в межах Дніпропетровська, район проспекту Воронцова) відбулась посвята будинку «Провітти».

• 100 років тому (1915 р.) у Катеринославі народилась художниця **Леонадія Петрівна Ляхович (Чичкан)**. Працювала в галузі станкового живопису. Померла 2000 р.

20 • 150 років тому (1865 р.) – у Катеринославі проведено одноденний перепис населення. Було зафіксовано 11636 чоловіків та 11210 жінок. 32 % мешканців міста були письменними, вищу освіту з них мали 178 чоловіків, серед жінок – жодної.

23 • 100 років тому (1915 р.) у Кам'янському (нині Дніпродзержинськ) народився **Анатолій Ілліч Зільберман**, вчений-гірник, професор НГУ. Помер 29 травня 2005 р. Похований у Дніпропетровську.

25 • 110 років тому (1905 р.) у Катеринославі народився **Петро Петрович Ширшов**, вчений-океанограф і гідробіолог, польний дослідник, академік, Герой Радянського Союзу. Помер 17 лютого 1953 р.

27 • 150 років (1865 р.) у с. Преображенське Васильківського району народилася **Любов Павлівна Літєцька**, актриса. Грала в трупі Марка Кропивницького, Панаса Саксаганського. Померла 1924 р. Похована у Києві.

• 145 років тому (1870 р.) народився **Дитрих Корнелійович Тиссен**, архітектор. Брав активну участь у забудові Катеринослава наприкінці XIX – на початку XX ст. Заарештований 27 липня і розстріляний 16 вересня 1937 р. Реабілітований посмертно 23 серпня 1960 р.

31 • 115 років тому (1900 р.) народився **Михайло Тарасович Дубовик**, поет. Належав до літературної організації «Плуг». Заарештований 25 червня і розстріляний 7 липня 1941 р. Реабілітований посмертно 28 вересня 1955 р.

• 55 років тому (1960 р.) введено в дію канал Дніпро-Кривий Ріг.

Грудень – 75 років тому (1940 р.) Дніпровський державний завод ім. Ф.Е. Дзержинського (Дніпродзержинськ) отримав звання «Кращий металургійний завод Союзу РСР».

Календар підготувала
Ярина ГОЛУБ, завідувачка
красназничого відділу обласної
універсальної наукової бібліотеки

У музеї «Літературне Придніпров'я» 9 грудня відкрилася виставка

«На українському ґрунті»,

присвячена 130-й річниці від дня народження Миколи ПОГРІБНЯКА

Дніпропетровський художник, педагог Микола Степанович Погрібняк (1885-1965) був яскравою постаттю тієї генерації українського пореволюційного відродження, що майже вся була знищена за часів тоталітарного режиму. Учень Ф. Красицького та О. Сластіона, він разом із видатними художниками книги Георгієм Нарбутом, Михайлом Бойчуком, Іваном Падалкою, Василем Седяром, Василем Касієм працював у галузях монументального і станкового живопису, станкової та книжкової графіки, декоративно-ужиткового мистецтва. Як митець книжкової графіки багато зробив для розвитку української дитячої книжки. Його роботи завжди мали яскраве національне підґрунтя, створювалися відповідно до давньої української традиції книгодруку і були своєрідними шедеврами своєї доби.

Експозиція розташована у двох білих виставкових залах музею: у великій залі – «Пастель»; у малій – «Графіка. Акварель».

Дніпропетровський художній музей вперше дає змогу побачити матеріали з архіву М.С. Погрібняка: «Свідцтво» від 14 червня 1908 р. про закінчення Художньо-промислової школи ім. М.В. Гоголя в Миргороді Полтавської губернії, лист від 25 червня 1924 р. від Державного видавництва України про прийняття казок до друку, світліни 1910-1950-х рр. (М. Погрібняк у селі Козацькому, в експозиції художнього музею у

будинку Хреннікова, зі студентами Дніпропетровського художнього училища, з дружиною та ін.).

Розділ графіки представлений автопортретом М. Погрібняка 1910 р. та ілюстраціями до дитячих книжок «Казка про зайчика» та «Казка про курочку рябу» (1926, 1927). 12 пастелей та 13 акварелей М. Погрібняка 1910-50-х рр. дадуть уяву про непересічний живописний дар художника. Портрет пензля Миколи Голощапова (1949), на якому зображений М. Погрібняк, доповнить образ художника.

На виставці представлені 14 книжок в оформленні та з малюнками М. Погрібняка, переважна частина яких – для дітей; майже 40 періодичних видань 1900-1930-х рр. з НБ ДНІМ та фондів ДНІМ, приватної колекції В. Зінкевича; зібрання кераміки кінця XIX – поч. XX ст. (Опішня – Полтавщина, завод Білоскурського – Черкащина) із колекції М. Погрібняка. Мистецькою подією є презентація листів підришників XVIII-XIX ст. із колекції О. Сластіона у зібранні історичного музею.

До ювілею митця музей видав каталог книжкової графіки Миколи Погрібняка і розпочав збір коштів для встановлення меморіальної дошки на будинку музею «Літературне Придніпров'я», де митець працював у 1910-20-ті роки.

Ювілейну експозицію створили Наталія Василенко та Ірина Мазуренко, старші наукові співробітники музею «Літературне Придніпров'я».

Микола ПОГРІБНЯК

Микола Степанович Погрібняк народився 5 грудня 1885 р. в селі Козацькому Звенигородського повіту на Київщині (тепер Черкаської області) в селянській родині. Після закінчення двокласної школи у 1903-1908 рр. навчався у Миргородській промислово-художній школі. Його вчителями були відомі українські художники Фотій Красицький та Опанас Сластіон, які виховали у свого учня любов до українського народного мистецтва. Ще в художньо-промисловій школі він захопився ілюстративною графікою і брав участь в оформленні українського сатиричного журналу «Шершень», що видавався в Києві (1906).

Після закінчення школи зі званням вченого рисувальника М. Погрібняк одержав призначення до Катеринослава на посаду викладача графічних мистецтв, де й працював до кінця свого життя в різних навчальних закладах. Зокрема, у 1908-1917 рр. викладав у міському чотирикласному училищі (тепер приміщення музею «Літературне Придніпров'я»), в школі ім. Риндовської (Маріїнська гімназія, нині середня школа № 33) (1914), Дніпропетровському художньому училищі. Навчав книжкової графіки і малярства. Був учителем славетної української художниці Галини Мазепи (1910-1995).

Він гармонійно поєднував у собі риси життєлюбства-живописця, вдумливого графіка, вчителя та наставника молоді. Вважав, що перш за все потрібно навчити бачити і знати закони зорового світу. Любив повторювати: «Хто вивчає закони зорового світу, той водночас вивчає закони живопису».

Разом із художниками П. Окуловим, С. Пісарьовим, М. Саложниковим, А. Лукашевичем, Н. Моргуновим був одним з ініціаторів відкриття у місті Художнього музею, що відбулося 10 травня 1913 р. у Потьмінському палаці.

У березні 1913 р. М. Погрібняк обраний членом катеринославського українського літературно-артистичного товариства «Просвіта». Був біля витоків друкування української книжки на Катеринославщині, ілюстрував і оформлював майже всі видання письменників-просвітян (відомо понад 50 видань). Перебував під наглядом жандармів від 6 травня 1915 р. (мав «кличку наружного наблюдения» – «Гривач»).

Як митець книжкової графіки, М. Погрібняк працював переважно над українською дитячою книжкою, оформлював дешеві книжечки для народного читання, «книжки-копійки», що виходили в Катеринославі. Протягом 1916-1925 рр. він художньо оформив обкладинки та проілюстрував «Кобзар» Т. Шевченка (1919), казку І. Франка «Коваль Бассім» (1918), твори Олени Пчілки (орнаментальні малюнки-заставки до книжки «Байки для сім'ї і школи») (1918) виконав М. Погрібняк, ілюстрував книжку О. Сластіон, збірку «Поезії» Трохима Романченка (1916), «Словник української мови. Том I.» (1920) та історичне опо-

відання «Як жило славне запорозьке низове військо» (1913; 1918) Д. Яворницького, низку видань А. Кашенка, зокрема «Історія України» (1916), «Оповідання про славне Військо Запорозьке низове» (1917), переклади «Чеських оповідань для дітей» Ольги та Михайла Кривинюків (1918), перекази народних казок І. Труби «Дурень із ступою» (1917), «Пан Коцький» (1917), «Як гриби збирались воювати з жуками» (1917) написана спільно з М. Кузьменком), читанку «Стежка додому» у 3-х частинах (1917-1918; 1924), літературознавчий нарис Л. Жигмайло (Бідної) «Михайло Коцюбинський» (1915), оповідання В. Олександрів «Чижикове весілля» (1917), серію народних казок про звірів (із два десятки назв; 1920), які упорядкував П. Єфремов (В. Юноша), «Народні казки. Із збірника І. Рудченка» (1917), альбом для розмальовування «Малюйте, діти!» (1918), збірник дитячих пісень «Барвінок» (1920) та ін.

М. Погрібняк брав також активну участь у художньому оформленні та ілюструванні літературних, громадських та дитячих журналів, що видавалися в Дніпропетровську в 1920-30-і рр.: «Чарівні квіти» (1923); «Сільськогосподарський журнал» (1924); часопис «Зоря» (1925); «Мартен» (1925-27), «Штурм» (1935-37), «Дружна ватага» (1936-37).

Був автором не лише художнього оформлення, а й текстів дитячих книжок: «Дід та баба» (1924); «Пісня про гарбуз» (1924); «Казка про павука, горобця та шуліку» (1925); «Сім'я тварин» (1925); «Омелькова сім'я» (1925); «Ті, що не сіють» (1926); «Коза-дереза» (1926); «Посуд. Казка» (1926). Державне видавництво України видало 16 дитячих книжок з його ілюстраціями.

Із 1927 р. брав участь у виставках в Києві, Москві та на Міжнародній виставці дитячої художньої літератури в Парижі. Високою оцінкою журі була відзначена його книжка «Посуд».

На початку 1929 р. у Дніпропетровську відбулася велика Окружна художня виставка, в якій брав участь і М. Погрібняк. Ось як цю подію висвітлював часопис «Зоря»: «Дніпропетровські художники не повинні пасти задніх в процесі будівництва української нац. культури. Поки що, лише в скульптурі Генера, особливо в прекрасній, високоталановитій постаті «Махновця», в малюнках Погрібняка та в деяких технічних засобах окремих картин Резніка ми відчуваємо це».

1941 р. в Дніпропетровську відбувся творчий звіт М. Погрібняка. «На звітній виставці були експоновані праці: «Рідний край», у якій показана радісна весняна пора з розквітлим садами, «Діти з пашкою» – це любовно виконана жанрова картинка, на якій зображені діти, що з цікавістю розглядають пійману пташку. Картина насичена світлом. «Алея в парку» – картина про один з мальовничих куточків Дніпропетровського центрального парку імені Т.Г. Шевченка».

Під час війни М. Погрібняк перебував в окупованому Дніпропетровську. Влітку 1942 р. як художник брав участь у науково-археологічній експедиції на порожисту частину Дніпра, якою керував професор Павло Козар. 13-25 грудня 1942 р. в музеї відбулася виставка художників міста. На ній були представлені твори відомих не лише в Україні художників В.В. Коренева, Т.М. Максименка, М.С. Погрібняка та інших. «Дніпропетровська газета» від 26 січня 1943 р. писала: «Твори М.С. Погрібняка збудовані цілком на українському ґрунті. Художник любить свою країну, її вечори і ранки, її засніжені села. Художник однаково добре володіє пастеллю, аквареллю, олією».

М. Погрібняк – автор автопортрету (1910), жанрових картин, пейзажів, серед яких полотно «Захід в степу» (1909), «Після дощу» (1912), «На Київщині» (1913), «Зимовий пейзаж» (1929), «Вечір» (1937), «Метелиця» (1945), «Колгоспна отара» (1949), «Самарські плавні» (1948) та ін.

Він зібрав багату колекцію зразків українського орнаменту, яким прикрашали ужиткові речі (настінний розпис, вишивку, кераміку, різьблення по дереву) і мріяв видати альбом «Мотиви українського орнаменту». 1936 р. зі збіркою мотивів українського орнаменту брав участь у виставках народної творчості в Києві, Москві, Ленінграді. У 1950-1951 рр. до 40-річчя творчої діяльності художника та у 1965 р. до 80-річчя від дня народження і 50-річчя його творчості у Дніпропетровському художньому музеї відбулися персональні виставки. Помер митець і педагог 30 травня 1965 р. у Дніпропетровську. На його могилі Художнє училище встановило пам'ятник.

Творчість М. Погрібняка є великим внеском в історію розвитку українського образотворчого мистецтва ХХ ст. Він – неперевершений майстер книжкової графіки, який вклав свій талант у розвиток і популяризацію української книжки.

Історичний музей має невелику колекцію книжкових та періодичних видань, дбайливо оформлених і проілюстрованих художником. Нині у фондах музею виявлено 12 книжкових та понад 10 назв періодичних видань. Більшість із них зібрав та зберіг ще Д. Яворницький. Чимало періодичних видань надійшло до фондів музею завдяки пошуковій роботі співробітників Літературного музею.

Підсумком цієї науково-дослідної роботи є бібліографічний каталог книжкових і періодичних видань, які ілюстрував у художньо-оформив М. Погрібняк; він іше потребує доповнень та упорядкування, а з часом має вийти окремим виданням.

ЗАСНОВНИК ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» — ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

Редакційна колегія: В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА, В.Г. ДОЛГОПОЛІЙ, М.І. РОМАНЕНКО, В.Г. СЕРЕДНЯ

Головний редактор З.В. МАРЧИШИНА
Заступник редактора Є.А. ШУЛЬГА
Фотокори Г.Г. та А.Г. КРЮЧЕНКИ.
Дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»:
gdjerele.jimdo.com

Свідцтво про реєстрацію
ДП № 66 від 13.12.1993.

Формат А 3.

Обсяг 0,8 ум. др. арк.

Адреса редакції:
49006, Дніпропетровськ,
вул. Свердлова, 70, к. 216.
Телефон/факс: 732-47-61,
732-48-48.

E-mail: GDjerele@ukr.net